

EGYENLŐSÉG.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Budapest, 5. Széchenyi-utca 10.

hová minden küldemény intézendő.

TÁRSADALMI HETILAP

SZERKESZTI

BOGDÁNYI MÓR

Előfizetési feltételek:

Egész évre házhoz küldve . . . 8 frt.

Félévre . . . . . 4 "

Negyedévre . . . . . 2 "

Egyes szám ára 16 kr.

AZ EGYENLŐSÉG MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

Eötvös Károly.

A főváros egyik kerülete, az Erzsébetváros, képviselőjelöltül állította fel a közeledő választásokra Eötvös Károlyt. Sem a föléptető polgárokat, sem a jelöltet nem akarjuk megbántani azzal, hogy a jelöltséget ajánljuk, vagy pedig a választás kimenetelének eshetőségeiről beszéljünk. Midőn a választókerület választó polgárai Eötvös Károlyt föléptették jelöltül, akkor már számoltak is önmagukkal és a viszonyokkal, és tisztában voltak erejükkel és azzal, hogy Eötvös Károly meg nem választása a Erzsébetvárosban milyen messzeható következményekkel járna. Az erzsébetvárosi kandidáczióknak azonban más körülmény is ad fontosságot, olyat, mely e kerület eljárását az ország összes választókerületei elé megszívelendő és követendő példaképpen állítja oda.

Ha van valami Magyarországon, a mi a sokat panaszlott korrupciót, a közerkölcsök hanyatlását nagy mérvben fokozza és előmozdítja, úgy ez bizonyosan az általános választások ideje, a mikor a választókerületekben jelentéktelen, mélyebb erkölcsi és intellektuális becscsel nem bíró képviselőjelöltek tűnnek fel jelölteként, kik az erkölcsi súly teljes hiánya miatt egyedül oly eszközökkel vélik elérhetni és fájdalom, igen sokszor el is érik céljukat, mely eszközök közt első helyen van a választó megrontása, megvesztegetése, hozzászoktatása a korrupcióhoz. Hangzik az elvek jelszava és a fenséges takaró alatt a legundokabb módon dolgozik az elvekről sokszor fogalommal sem bíró szubjektumok korrumpáló lélekvasárlása, itatása, a közmorált arczul verő lelkiismeretlensége, mert ezt a jelölt részére kieroszakolandó siker úgy kívánja.

Az általános választások mintegy privilegizált saisonját képezik a lélekvasárláson kívül a közéletet megbotránkozató aljaskodásoknak is. Enyhébb beszámítás alá esik az ily alkalmakkor elkövetett rágalmozás, becslétsértés, gorombaság, verekedés és divatja van a sárvaló dobálásnak, sőt a sárban való fetrengésnek. E divat és az ekkor uralgó tágabb erkölcsi fogalmak nemcsak az általános hanyatlást idézik elő, hanem okai annak is, hogy az ország törvényhozásának termébe nemcsak selejtesebb elemek kerülnek, de bejutnak olyanok is, kik megszokván a sárban való fetrengést, e szokást igyekeznek az országházban is meghonosítani, és bizony sajnos tapasztaltuk, hogy a tisztességes elemek képtelenek ennek megakadályozására, mert nem akarják önmagukat beszennyezni. És az eredmény? — Lapozzuk végig a lefolyt év törté-

netét és keserűen kell az eredményről tanuságot tennünk.

Ennek a bajnak eltávolítására, megszüntetésére kitűnő példaadás a főváros erzsébetvárosi kerületének jelölése.

Eötvös Károly a függetlenségi pártnak nemcsak tagja, de annak egyik vezérférfia, ki a politikában felállított elvek érdekében nemcsak hatalmas fegyverekkel tud küzdeni, hanem az elveket tiszteli másokban is, tiszteli önmagánál még jobban. Választóinak egy része azonban nem tartozik a függetlenségi párt táborához és a felállított jelöltre mégis oda adja szavazatát, oda adja önkényt és örömmel. Mert tudják, hogy Eötvös Károly férfi, önbecscsel, erkölcsi súlylyal, erkölcsi bátorsággal, politikai és tudományos fontossággal bíró férfi, a kiről tudja mindenki, hogy hivatását felfogja, hogy annak betöltésére elég szellemi erővel bír; a ki bárminő pozícióban a kezébe letett bizalmat és a reá bízott hatalmat semmi körülmények közt nem fogja megszensteleníteni; a kinél teljes biztonságban érzi magát a netán más elveket valló választó is, hogy sem az ő, sem az ország érdekei az elvkülönbség daczára sem lesznek veszélynek kitéve és így kettős megnyugvást nyújt neki a tudat, hogy a reputáció, melyben része van a választónak, a jelöltnek, a kerületnek, az országnak, a nemzetnek, tisztán, fényesen, ragyogón marad nála. Rászavaz pártkülönbség nélkül a választó, mert nemcsak a jövő elé tekint nagyobb bizalommal, hanem közvetlenül a jelenben is áldásos hatását érzi a jelölt személyének, mert az alkotmányos akcióban, ha netán szükség van is a küzdelemre, nem fognak alkalmazásba jönni azok a fegyverek, melyek már-már csapásaivá váltak az országnak; nem fognak előfordulni a küzdelemben oly jelenlétegek, melyek méhükben hordanák a tisztességtelenséget, a korrupció szülő anyját, a közerkölcsöt megmételvező vadságot, a sárban orgiát ülő féktelenséget.

Mert a jelölt erkölcsi súlylyal, morális becscsel bíró egyéniség.

Ezt a példát szíveljék meg a többi választókerületek is az országban mindenütt és megszívelés után kövessék. Ne egyedül a politikai programra ügyeljenek, hanem első tekintet, első föltétel az legyen, hogy a jelölt személye szellemi tőke és erkölcsi súlyánál fogva méltó legyen helyet foglalni a törvényhozásban, hogy társadalmi állásánál fogva is biztosítékot adjon a jövőre nézve, hogy egyéni tulajdonai folytán se válják a törvényhozás selejtesebb rangú és reputációjú tagjává,

hogy minden körülmények közt elég ereje legyen fentartani saját és választóinak erkölcsi beszámíthatóságát. Kettős eredményt érnek el az ilyen férfiak megnyerésével, mert nemcsak hogy megóvják a parlament és az ország tekintélyét, és közvetlenül megakadályozzák a közerkölcsök lazulását, hanem nemesítőleg is hatnak a társadalomra és véget vetnek azoknak a botránys jeleneteknek, melyeknek tanui voltunk a lefolyt országgyűlés alatt.

Dr. G.

Felekezeti ügyek.

Egy az országgyűlési ellenzéki táborhoz tartozó képviselőtől vettük a következő sorokat:

Tekintetes szerkesztőség! Én figyelemmel kísérem a magyar zsidóság kebelében megindult mozgalmat és nagy megelégedésemre szolgál az a tapasztalás, hogy e mozgalom, noha szorosán véve felekezeti keretben nyilvánul, mégsem nélkülöz bizonyos társadalmi színezetet, melynek üdvös hatása csak akkor lesz észlelhető, midőn e mozgalom gyümölcseit megtermi. Csakhogy ettől még nagyon távol vannak önök, uraim! Nem mintha a mozgalom őszinteséget, komolyságot nélkülözne; jól tudom, hogy e vád alaptalan. Hallottam számos zsidó polgártársamtól, hogy egyik leghőbb vágyuk felekezeti ügyeik végleges rendezése és ama sok visszaélés megszüntetése, mely a mostani zürzavaros állapotok közt észlelhető. De nem is a komolyságot akarom kétségbe vonni, hanem — bocsánatot kérek a kifejezésért — az ügyességet. Nem kutatom, hogy a hiba hol és miben rejlik, de tény az, hogy önök a dolgot nem ragadják meg az üstökénél.

Pedig ezt kellene tenni, ha azt akarják, hogy a mozgalom célhoz vezessen. Hiába emlékiratoznak, hiába polemizálnak — ez nem fog változtatni a bajokon. A kultuszminiszteriumban szívesen túrik a jelenlegi állapotokat, mert Trefort urat felelősségre nem vonja senki. Az országgyűlési képviselők közt — úgy hiszem — csak a zsidó felekezetiek ismerik a felekezet szervezeti állapotát,

köztünk pedig alig akad valaki, aki az ügyhöz alaposan hozzászólhatna, és ha Kónyi Manó barátom néha egyről-másról nem informált volna, talán magam sem értenék többet a zsidósághoz, mint a hajdu a harangöntéshez. A zsidó felekezeti képviselők hallgatása szinte felütő és különféle magyarázatokra adott már alkalmat. Minden esetre furcsa, hogy éppen a zsidóvallású képviselők, kik első sorban volnának hivatva a miniszteriumot a *dolce far niente* kényelmes helyzetéből kikökkenteni, hogy, mondom, éppen e képviselők nem tesznek semmit, a mi akcióhoz hasonlítana. A jövő országgyűlésen, remélem, másképp lesz. Az ellenzéki képviselők közül, főleg a mi pártunkon (függetlenségi párt. A szerk.) vannak többen, kik ha újra megválasztatnak, bizonyára nem fogják elmulasztani Trefort urat figyelmeztetni kötelességeire és kérdőre fogják vonni sok olyan rendetlenségért, mely őt terheli első sorban Kár, hogy az Egyenlőség nem szentel a zsidó felekezeti ügy eme részének nagyobb figyelmet (Most nem tartjuk időszerűnek, majd annak idején rákerül erre is a sor. A szerk.), hogy ilyképp informálja azokat a képviselőket, kik más uton alig juthatnak a magyar zsidóság felekezeti sérelmeinek megismeréséhez. Ha zsidó felekezeti polgártársaink, kik minden erőlködésük dacára eredményt elérni nem tudtak, lemondanak a »nagyszabású akció« álmairól és egyszerűen felkeresnek egyes országgyűlési képviselőket, kiket a zsidó községi és tanügy állásáról informálnak és egyuttal kijelölik azt az irányt is, melybe a magyar zsidóság azt terelni kívánja, akkor most már talán teljesen rendezett viszonyoknak örvendhetne a magyar-zsidó felekezet ép úgy, mint a haza többi hitfelekezetei. A néma gyermeknek az anyja sem érti szavát. Az országgyűlési képviselők ama részével, mely a valódi szabadelvűség és jogegyenlőség zászlaja alatt küzd, meg kell ismertetni azokat a követelményeket, melyeket a magyar zsidóság a jogosság határain belül emel, és biztosítom önöket, hogy a zsidófelekezeti képviselők hallgatagsága dacára is lesz elég erős tolmácsa a jog és méltányosság követeléseinek.

Sincerus.

TÁRCZA.

A honfoglalástól a szabolcsi zsinatig.

(890 — 1092.)

— Dr. Kohn Sámuel budapesti rabbi legújabbán megjelent munkájából. —

Az a körülmény, hogy ezt egykoru okiratokkal, vagy tudósításokkal közvetlenül be nem bizonyíthatjuk, inkább ez allítás mellett, mint ellene szól. Ily okiratok vagy éppen nem, vagy csak igen csekély számmal maradtak ránk, és legrégebb tudósításaink, ha nem tekintjük Chászdaí, valamint a Prágában járt későbbi kordovai követnek, tehát két zsidónak, fentemlitett adatait, mélyen hallgatnak a magyarországi zsidókról. E hallgatás pedig, — és ez a zsidók középkori történetére nézve általános elvnek tekintendő — mindig annak a jele, hogy az illető zsidók kedvező, békés állapotnak, teljes egyenjoguságnak örvendtek. A régi évkönyvek s egyéb följegyzések, valamint a középkori világi és egyházi törvényhozás, mindenütt csak akkor szoktak megemlékezni a zsidókról, ha üldöztetésükről beszélhetnek, vagy ha megszorításokat szabnak számukra, vagy pedig, a mi már ritkább eset, ha őket bizonyos rendszabályok által jogtalan megtámadások ellen meg akarják védeni. Hogy például Spanyol-, Francia-, Angol- s Németországban zsidók léteznek, azt csak akkor tudjuk meg legelőször, mikor már azt olvassuk, hogy megszorító, vagy megalázó törvényeket alkotnak a zsidókra nézve, vagy hogy nyomorgatni s üldözni kezdik őket. Ha tehát a magyarországi zsidókra vonatkozólag efféle tudósításaink nincsenek, és még a kereszténység felvétele után való első századból is hiányoznak: maga e hallgatás azt bizonyítja, hogy az akkori zsidók minden

tekintetben egyenlő jogokban részesültek a magyarokkal, és semminemű megszorítást, vagy kivételes törvényeket nem ismertek.

E körülményt, igaz, abból is meg lehetne magyarázni, hogy a kereszténység, mely a középkorban mindennél azon volt, hogy a római jognak és a régebbi zsinatoknak a zsidókra nézve nem kedvező határozatait érvényre juttassa, Magyarországon eleinte ismeretlen volt, magának az egyháznak pedig, a kereszténység elfogadása után, egy századon át a maga léteért kellett küzdenie s megszilárdulásáról gondoskodnia, úgy hogy a zsidókkal nem igen foglalkozhatott. De ama világosság, melyet későbbi okirataink, kivált az 1092. év óta kiadott zsidó-törvényeink a magyar zsidók legrégebb történetére vetnek, nyilván szemünk elé tárja, hogy a zsidók ama legrégebbi korban nemcsak a szabadságnak és minden jognak csorbitatlan élvezetében voltak, hanem, mint a nemzet szerves tagjai, a hódító magyarok minden előjogával is bírtak, és a magyarok népéletével a legszorosabb s legbensőbb kapcsolatban álltak. Ez utóbbi körülményt pedig nem valamely ellenséges hatás hiánya, hanem csak valamely: ez irányban működő tényezőnek befolyása magyarázhatja meg. E tényezőt pedig a magyarokkal bevándorolt zsidóhitűek alkották.

Már a XIII. századból való okiratainkban sűrűen előfordulnak a »zsidó« szóval összetett, vagy ebből képzett helynevek, és semmi kétség benne, hogy az ilyenekkel már sokkal előbb találkozunk, ha a XIII. század előtti ókmányaink nem volnának annyira ritkák.¹¹⁾ Ilyen helynevek például: Zsidovina, II. Endrének egy 1207-ben kelt

¹¹⁾ Schwartner Martin, *Introductio in artem diplomaticam praecipue hungaricam*, Pest 1790, 7. l.

Antiszemita magyarság.

Mindenek előtt arról akarok pár szót kockáztatni, hogy milyen összefüggést látok én az antiszemitizmus és a rossz magyarság közt.

Én azt tartom, hogy a nyelv művelése, sajátosságainak megismerése és elsajátítása kisebb-nagyobb mértékben minden igaz hazafiinak egyik legszentebb kötelessége. Már pedig hogy milyen hazafiak az antiszemiták, azt megmondta nekik Kossuth Lajos több ízben, meg Tisza eme mondása: »Antiszemitizmus a jelszó, az eredmény rablás.« — Tiszta sor, hogy ilyen emberek előtt a magyar nyelv tisztasága ép oly kevésbé szent, mint romlott lelkük szeplőtlenessége. A ki a hazát nem szereti, az nyelvének tiszta, helyes voltával vajmi keveset gondol. — Ezt akarom én itt számos példával bizonyítani. Példáimat nagyobb részt a »Függetlenség« (F.) és a »Budapesti Hírlap« (B. H.) nemtelen fegyverekkel harczoló lapokból szedtem.

»Orrgazda« (Füg.) többször két r-rel írva! Szegény Füg. azt gondolja, hogy a czimbeli szó »orr-gazda« szóból van összetéve, pedig Horváth Géza, ki az »orr« kiigazításához nagyon jól ért, megmondhatta volna neki (föltéve, ha tudná), hogy az orgazdának semmi köze sincs az orr-hoz. — »Or« t. i. = orv, v. orzó p. or-gyilkos = orozva gyilkoló, or-madár = orv-madár; tehát orgazda = orv (tolvaj) gazdája.

»Szikolódás« (Dr. Nendtvich K.) A t. tanár ur, ki főfoglalkozására nézve zsidófaló, mellékesen pedig csúnyán megbukott és megbukandó képviselő-jelölt, nyilván azt hiszi, hogy a czimbeli szónak »szid« a töve. Megsugom tehát a tek. tanár urnak, hogy ebben rettenesen csalódnai méltóztatik. A czimbeli szó, ha ugyan léteznék a magyarban, csak »szitkolódás« lehetne, mint »titkolódás«, mert hisz a töve szitok, de ilyen képzésű szó nem is létezik a mi nyelvünkben. Megmondjam-e tanár urnak, hogy voltaképp mit akart, vagy legalább kellett volna mondania; ezt: szitkolódás. Különbözik ez a baklövés úgy sem az egyedüli, mint a következő cikkecske is mutatja.

»Ne hiddje« (ugyanaz). Ugy látszik, a néhai műegyetemi tanárnak különös kedve telik a »d« betűben. E szerint az özőnvi előtti írásmód szerint tegye, vegye, hagyja h. így kellene írunk: tedje, vedje, haddja.

»A huszárokat bereitschaftba helyezte«. Így ír az a »Függetlenség«, a melynek pennaforogatóit színlelt méreg futja el, valahányszor egy zsidó cégtablán p.

Bloch H. helyett H. Bloch-t vesznek észre. A nem antiszemita, azaz: a becsületes hírlapírók bezzeg így fejezték ezt ki: »készenlétben« (Nemzet és Egyetértés). Hanem hát hogyan is kívánhatnók, hogy a Füg. ilyen csekélységekkel bibelődjék? Neki magasabb czélokra kell törekedni, p. a csángó-pénzeket nyolczas kamatra »elhelyezni«. (A sikkasztást antiszemita nyelven »elhelyezés«-nek mondják. — A szedő.)

»Heg-ről egyáltalában nem tudok«. Én sem tudtam róla, míg a Függetlenségből meg nem értettem, hogy azal hegedés-t akar érteni. Ha volna a nevezett laphan egy kis lelkiismeret (a mit azonban róla nyomós okoknál fogva föl nem tehetek), nem amputálná az ép magyar szavakat. Ilyen szócsontítás mellett maholnap ilyeneket olvasunk majd: »ep«, »rep«, »ap«, »has« ezek helyett: ep-edés, rep-edés; p-adás, has-adás. Hogy mennyire ész-ellenes és magyartalan az ily szó-amputálás, az mutatja legjobban, hogy a szedők rá nem ismervén a megnyesett magyar szóra, azt következetesen »hegy«-nek szedték.

»Vegyünk példát a zsidókon« (B. H.) hibás e h. a zsidókról, mert nem valakin, hanem róla veszünk példát.

»A nunczius első titkár o s a.« (B. H.) Elap újabb időben több jelét adta annak, hogy az orthologia követeléseinek eleget akar tenni. De mióta a Függetlenséggel Recskiék tetszéseért versenyre kelt, az igazság ferdítéseit annyira megszorította már, hogy a szavaknak is gyakran nyakát tekeri ki. Hallott ő valahol harangozni, de nem tudja szegényke, hol és mit. Ugyanis mivel a M. Nyelvőr, »könyvtárnok« helyett »könyvtáros«-t ajánl, a jámbor B. H. azt gondolja, hogy tehát titkár h. is titkáros-t kell írni, és nem veszi észre, hogy ekkép csöbörből vödörbe került, mert hisz így az »ár« tót képző mégis megmarad a szóban. Aztán logikailag is helytelen, mert »titkáros« csak az lehetne, a kinek titkársága van. — A színtén szláv képzőjü kocsmáros, mészáros szókra (ebből: kácsmár, meszár) ne hivatkozzék a B. H., mert ezek, habár téves analogián alapszanak, már régen meghonosodott magyar szók, a mi a »titkáros«-ról nem áll.

»Az ök kutjai« (B. H.) Furcsa magyarság biz ez! Vajjon így mondja-e a B. H.: Az ök házai, vagy: Az ök házaik?

»Az előljárási van hivatva azt felügyelni« (F.) Oly botrányos germanizmus, a milyen csak Verhovaiféle hazafiaktól telhetik ki.

»Adóemeletek«, vezércikk a »Kalocsai Néplap«-ban, mely erősen dolgozik antiszemitizmusban, s e téren oly bukfcenzeket hány, hogy egy vásott iskolás fiu se külömbet.

adománylevelében;¹²⁾ Zsidhig, mely 1225-ben a szentmártoni apátságához tartozó birtok volt;¹³⁾ Zsid, falu (1256-ban) Zala megyében;¹⁴⁾ Zsidánytölde, melynek II. Endre alatt 1225-ben történt eladományozását IV. Béla 1259-ben megerősítette;¹⁵⁾ a Bártfa melletti Zsidópatak¹⁶⁾ (1247); Zsidótábor,¹⁷⁾ Nyitra város közelében (1258); az esztergomi érsekséghez tartozott Zsidód sziget¹⁸⁾ (1266); Zsidó birtok¹⁹⁾ (1295); Zsidány helység²⁰⁾ (1297), végre pedig Zsidóvár, melynek várnagyaképp 1364-ből Loránt mester említették.²¹⁾ Az efféle helynevek, melyek, az utolsónak kivételével, már árpádkori okiratokban előfordulnak, tehát e korban általán elfogadottak és ismeretesek, s melyek közül több egész a mai napig fenmaradt, világosan arra mutatnak, hogy az illető helységekből az időt, mikor nevek keletkeztek, Magyarország legkülönbözőbb vidékein, a zsidók oly számmal, vagy oly kiváló helyzetben voltak, hogy valamely birtok, föld, vagy falu, valamely patak, vagy sziget, vagy tábor, vagy vár épen tőlük nyert elnevezést. Világos, hogy itt alig vehetők

¹²⁾ Fejér G., Cod. diplom. hung. III. 1. 43. l.: Sidouina. A zsidó szót régebben többnyire »s«-sel írták, néhány vidéken még most is úgy ejtik. Egy Zsidovin nevezetű falu Krassó megyében ma is van még.

¹³⁾ Fejér, i. h. III. 2., 35. l.: Zidhig.

¹⁴⁾ Fejér, i. h. IV. 2., 401. l., és Hazai okmánytár VII. 59. l.: Syd. Zsidó nevezetű falu ugyanazok Zalatában még ma is van.

¹⁵⁾ Fejér, i. h. IV. 1. 58. l. és IV. 2. 485. l. Vas megyében ma is van egy Zsidó föld e nevezetű magyar falu.

¹⁶⁾ Fejér, i. h. VI. 2. 377. l.: Sydopotok; u. o. V. 3., 25. l.: Sydopotok és V. 3. 410. l.: Sidopotok.

¹⁷⁾ Castrum Judaeorum, Fejér, i. h. IV. 2., 459.

¹⁸⁾ Insula Sydoud, Fejér, i. h. IV. 3., 379. l.

¹⁹⁾ Hazai okmánytár. VII. 243. l. Zsida pusztája Bácsban ma is van.

²⁰⁾ Zsidány, Fejér, i. h. VI. 2., 68. l. Sopron megyében Horvát- és Német-Zsidány faluk vannak.

²¹⁾ Győri történelmi és régészeti lapok, III. 355. l. Krassó megyében még ma is van egy Zsidóvár nevezetű oláh falu.

tekintetbe a honfoglaló magyarok által itt talált, valószínűleg csak csekély számú zsidók, a kik, mint látni fogjuk, többnyire kereskedők voltak. Hanem mint a Kozár, Kis-és Nagy-Kozárd, Kozári s Kozárvár helynevek, legjelesebb történetíróink szerint, a magyarokkal bevándorolt kozárokról vezetendők vissza,²²⁾ úgy a »zsidó« szóból képzett helynevek is azokra a zsidókról, a kik, akár kozárok, akár magyarok voltak, ugyancsak a honfoglalókkal vándoroltak be, és a kikről elneveztek bizonyos helyeket, a hol nagyobb számmal letelepedtek, vagy a hol valamely zsidóhitű törzsfő földbirtokot nyert.

Innét van az, hogy a szóban forgó helynevekkel már árpádkori okiratainkban oly sűrűn találkozunk,²³⁾ és hogy Magyarországon a »zsidó« szóból képzett helynevek még mai napság is oly számosak, hogy más országban sehol, még megközelítőleg sem találunk annyit, még olyan országban sem, a mely sokkal nagyobb terjedelmű, s a mely nagyobb számú zsidó lakossággal bír. Míg például egész Ausztriában és Németországban csak a Judenburg, Judenbach és Judendorf nevekkel találkozunk: addig Magyarországon geographiai szótára, Erdélyen kívül, jelenleg is tizenhárom ily helynevet mutat fel,²⁴⁾ többnyire ott, a hol emberemlékezet óta, sőt mióta a magyar zsidókról részletes tudósításaink vannak, zsidók már nem

²²⁾ Kállay Ferencz, i. h. 225. l., Szabó Károly, i. h. 57. l., Horváth, i. h. I. 37. l. és Hunfalvy, i. h. 396. l.

²³⁾ Elég sűrűen még akkor is, ha néhányat közülök másképp is lehetne magyarázni. Nevezetesen, hogy ama helynevekkel, melyek a magyarokkal bejött kozároknak köszönik eredetüket, okiratainkban sokkal később találkozunk, mint a »zsidó« szóból képzett nevekkel, — tudtommal csak a XIV., illetve a XV. században. L. Fejér, i. h. VIII. 1. 557. és X. 5. 385. l.

²⁴⁾ Ezek Fényes Elek Magyarország geographiai szótára szerint a következők: Sid, Zsid, Zsida, Zsidahegy, Horvát-Zsidány, Német-Zsidány, két Zsidó-falu, Zsidó-földe, Zsidóvár és Zsidovin

»A kholera jelentkezik« (több lapban). Tudtommal a kholera nem tesz jelentést, hanem egész hivatlan jelenkezik = jelen meg. A jelentkezés e fonák használatára már Arany János figyelmeztette őröket. Nagyon sajnós, hogy némely őrök csak akkor törekszenek teljességre, mikor a teljesség fölösleg, p. mértföld, ellentállás e h. mérföld, ellenállás.

»Nyiregyházai«. Ez is olyan teljességre való törekvés, melynek kuforrása a tudatlanság. Azért, hogy főnévi értelemben »Nyiregyháza«, még nem következik, hogy melléknévi értelemben is megmarad az »a«. Vajjon melyik magyar ember rosszalja e nevek képzését: Nyiregyházi (szinész), Abaházi, Eszterházi? Aztán a többes számban is így mondjuk-e: Nyiregyháza-ak? Azt se feledjük, hogy az »a« mint végmagánhangzó másféle névszóból is kimarad továbbképzés esetén, p. sima: simit, simul (nem simait); buta: butit, butul; tiszta: tisztit, tisztul sat.

»Fát terhelt« — Holz geladen e h. fát rakodott (!) Ezt a szemén szedett germanizmust is a Függetlenségben olvastam. Kell-e még bizonyíték arra, hogy az antiszemitizmust Németországból importálták hazánkba; úgy látszik, hogy nemcsak érzelem, de nyelv dolgában is Rohlingot, a dicső német sógort, követik. — De azért a világért se higgye senki, hogy legalább németül tudnak.

»De az érdeklődés ez az izgalmam nem ül tollunk hegyén« (Verhovai saját szavai) A nagy csángóbarát itt valami nagyon magyarosat akart mondani. De eltévesztette a szegény, mert hiába, a magyar szóval tót ember nem paczkázhatik. Magyarosan így kellett volna írnia: De az érdeklődésnek ez izgalmam nem szokásunk, — v. nem áll tollunk ügyében.

»Ez által a tárgyalás befejezése még messzebb kitolatik« (= hinausgeschoben). Helyes magyarsággal: késleltetik, elhalasztatik. Minek ott izetlen germanizmus, hol jó magyar szavak állnak rendelkezésünkre?

»Cselhez folya modott« (B. H.) Ha valaki folya modik, rendesen folya modvánt szokott írni, de a cselhez tudtomra még senki sem intézett folya modvánt. A magyar így mondja: cselhez nyult.

»Behozom én azt neked« (Budapest). Undorító germanizmus, a minőre csak egy gondatlanul szerkesztett antiszemita lap képes. Mintha erre nem volna elég magyaros kifejezésünk, p. helyre ütöm, kipótolom én azt neked.

»Megállja a s ar a t« (F.) Erre azt kérdezhették, hogy miért nem mondja inkább tisztességes magyarsággal: Megállja a helyét? Felelet: Mert Verhovai a »s ar a t« szereti jobban.

is léteztek. E feltűnő körülmény csak onnét magyarázható, hogy a zsidók más ország répével sehol sem voltak oly aránylag régi, oly szoros és benső viszonyban, mint Magyarországon, melynek legrégebbi korában mint a nemzet vérei, vagy bajtársai szerepelnek. S ez oly jelenség, melyhez hasonlót a zsidók régi s nagy történelme, tán az arabiai félszigeten lakó, Muhammed előtti zsidók kivételével, sehol sem mutat fel.²⁵⁾

Az Árpád hadaiban levő zsidóhitűek, mint a költözökös viszontagságaiban s a honfoglalás nehéz és véres munkájában, úgy a honfoglalás vívmányaiban is osztoztak a nemzettel, s az elfoglalt földből, mint már a fentemlített ősrégi helynevek bizonyítják, természetesen nekik is jutott osztályrész. Még 1232-ben és 1268-ban is fogunk találkozni zsidókkal, mint például Tekával és Henükkel, a kik, mint ispánok és várispánok — okirataink »gróf«-oknak (comes) nevezik őket — Magyarországon terjedelmes földeket, illetve várakat birtak, és a kik a nekik adományozott föld vagy vár védelméről gondoskodni s háboru esetében dandáraikkal a király seregéhez csatlakozni tartottak.²⁶⁾ Ez pedig a XIII. század első felében, mikor a

²⁵⁾ Vajjon a »szombat« szóból képzett magyar helynevek (Nagy-Szombat, Rima-Szombat, Muraj-Szombat, Pór-Szombat, Szombathely, Szombatság, Szombatfa, sat.), melyekhez hasonlók más országokban nincsenek, szintén ide tartoznak-e — azt nem merem eldönteni. Szombathely, mint római gyarmat, a Savaria vagy Sabaria nevet viselte, mely utóbbiból, mivel a latin »sabbata«-ra emlékeztet, tán ki lehetne magyarázni a város mai nevét is. Valószínűbb, hogy e helynevek annak a körülménynek köszönik eredetüket, hogy I. Béla a heti vásárokat országsszerte a vásárnapról a szombatra tette át, úgy hogy vásár és szombat azonos fogalmakká váltak; tehát Nagy-Szombat és Szombathely voltaképpen — Nagy-Vásár és Vásárhely. — De azért lehet e nevek közt olyan is, mely épen úgy magyarázható, mint a budai »szombatkapu« neve.

²⁶⁾ E zsidó »comes«-ekről I. alantabb III. k. 2. és 3. fej.

»Ujabbi csatornatervek« (P. N.) Arra az »i«-re semmi szükség sincs, sőt határozottan hiba.

»Rabló elfogatása«. Az »a t« ép úgy elméradhat itt, mint ezekben: »Amerika fölfedezése«, »a világ teremtése« (nem: fölfedeztetése, teremtetése).

»Vadászik, szivarozik« (P. N.) Sok tudatlan őrök abban telik a kedve, hogy derüre-borura minden cselekvés-szóból ikes igét csinál. Ők persze nem tudják, hogy Verseggy F. már e század elején egész könyvet (»Tiszta Magyarország«) írt e »tótos« ragozás ellen.

»Vadonat új kabát« (P. N.) a német »wild-fremd« kaptájára gyártott, valóban »vad« új szó. Mintha nem volna nekünk »ujdonat-uj« kifejezésünk! De a mi kedves antiszemitaink fontos okoknál fogva jobban szeretik a másét. Ha valakire, úgy rájuk alkalmazható e magyar közmondás: A magamé redves, a másé kedves.

Fricz.

A zugsajtó.

Talán semmi miatt sincsenek a zsidók annyi megtámadtatásnak kitéve, mint a német újságok és az ugynevezett zugsajtó miatt. Azt mondják, hogy ezeket a zsidó ápolja, termeli. De kérdelem, vajjon csak a zsidó olvas német zuglapot? Vagy a Hans Jörgel, Rebach, Grenzbote sat. nem terjesztik-e német nyelven az antiszemitizmus dicső tanait? Vagy lebeg-e a nevezett lapok szerkesztői előtt nemesebb czél is a pusztá megélhetési czélnál? Vagy több hivatással bírnak-e a zsurnalisztikai pályára a zsidó zug-írászoknál? Hiszen alig van valaki köztük, ki négy iskolánál többet végzett volna.

Az antiszemita sajtó az elcsapott diákok munkakerülő csapatjának utolsó menhelye. A kit az iskolából kicsaptak, elmegy antiszemita lapot csinálni. Politikai cikket nem írhat, mert nincs képzettsége, irodalmi még kevésbé; fogja magát és felesküszik az antiszemitizmus szószólói közé; itten se tudomány, se képzettség nem szükséges, elég valamivel finomabb nyelven csufolódni. És ha ilyen zugírás meghallja, hogy esetleg egy zsidó kollegája a Fortunába került, akkor büszkén veri mellét és tele ordítja a világot, hogy a zsidó rontja meg a sajtót, megmételtyezi a hirlapirodalmat.

A vád a zugsajtó tekintetében kevésbé érintheti a zsidót, mint másvallásu honfitársait. Ama szám talán német zuglap — egyet kivéve — mindnem zsidó által van szerkesztve, hanem olyan egyénektől, kik ma szocializmust, holnap anarchizmust és végre antiszemitizmust hirdetnek. Egy elcsapott csizmadia legény fogja magát és lapot szerkeszt, és dühének egész erejével tör ki »a gazdag

középkori egyház hatalmas befolyása a zsidók szabadságát és jogait, mint látni fogjuk, hazánkban is már rég megnyeste és megszorította, nem lehetett ujdont új, hanem csak régibb szokáson alapuló s régibb tényekkel igazolható eljárás, mely még azokra is időkre vezetendő vissza, a mikor a zsidók, mint a hadakozó magyar nemzet tagjai a honfoglalás után, úgy, mint a többi magyarok, földbirtokot, sőt várakat is nyerhettek, mire nézve nem fölösleges itt még egyszer utalni a fentemlített Zsidó-föld, Zsidóvár és Zsidó-tábor (castrum Judaeorum) régi magyar helynevekre.

Ugyanebből az időből származnak kétségkívül a »zsidó« szóból képzett régi magyar személy- és családnevek is, a melyekkel szintén már árpádkori okiratokban, de még a későbbi időkben is találkozunk, és melyek e szót elég jellemzően, többnyire ama szláv alakban (zsidov) tüntetik föl, a melyben a magyarok az oroszoktól átvették. Mint a Kozárvári s több hasonló magyar családnév »a magyarok közt felolvadt kozár származásra mutatnak,«²⁷⁾ úgy a Zsid, Zsidó, Zsidov, Zsidói, Zsidókói ősrégi magyar nevek zsidó származásra. Az illető egyének vagy családok eredetileg a magyarokkal együtt bevándorolt zsidóhitűek voltak, kiknek tulnyomó része, a többi magyarokkal együtt, vagy ezek példáját követve, később a diadalmas kereszténységet elfogadta. A középkori keresztény-germán nevek: Judeus, Jode és Jüd hasonlóképen a keresztény hitre tért német zsidók nevei;²⁸⁾ csak hogy az efféle német nevek a ritkaságok közé tar-

²⁷⁾ Kállay, i. h. 226. l.

²⁸⁾ Stobbe Otto, Die Juden in Deutschland während d. Mittelalters, Braunschweig, 1866, 268. l.

zsidók ellen. Zsidó zugirászt alig találunk a hírlapirodalom terén, hacsak nem antiszemita társaságában együtt leselkedve az áldozatra.

A különbség az, hogy a német lapok, melyeket a zsidóság egy része olvas, oly lapok, a melyek a külföld színe elé is járulnak, ama lapok pedig, melyek a zsidó álláspontját védik, legtöbbször magyar nyelven szólnak a közönséghez. Magyarellenes eszméket még a zsidó zugsajtó se terjeszt.

A tiszta-eszlári pör folyamán, mint a gomba nőttek ki a földből az antiszemita lapok, magyar, német, tót nyelven: fiatal, éretlen emberek, kik értettek a »Függetlenség« nyelvéhez, megszedték zsebüket a legkönnyebb úton módon. — A zsidót, ha hazafias német lapokat olvas, megtámadják, a szászt azonban még akkor se zavarják, mikor a »Sächsische Zeitung«-ból magyar-gyűlöletet szí. Hiába mondja a zsidó, hogy csak egy vagy legfeljebb két generáció az, a mely német nyelven tanulja a hazafiságot, el-kárhozzák, mint a ki a németekhez csatlakozik, hiába hangoztatja, hogy ő nem tehet arról, ha vannak olyanok, a kik a sajtót piszkos kenyérkeresetből bemocskolják, oda-sorozzák a zsidó hét halálos bűne közé, hogy a zugsajtó legkiválóbb képviselői a zsidókból kerültek ki. Pedig midőn a zsidó fölött törnek pálcát, magokra olvassák a halálos ítéletet! Vajjon a sajtópörökben ki szerepel legtöbbször, ki szegezi stilusának revolverét legtöbbször a magán becsület ellen? vajjon ki szerkeszti a Függetlenséget? Ha a »Cyankali« nagy dobra üt egy Bécsben konfiskált botrányos históriát, ez mindenesetre megvetendő haszonlesés, de melynél nem tartom tisztességesebbnek ha az »Üstökös« a »zikzene-t« zenei textussal együtt háromszor nyomtatja ki lapjában, és uton, utfélen hirdeti, hogy megjelent és óriási vásárt csap belőle.

Petőfi mondása a mai viszonyokra is illik: »Ezen égbe kiáltólag igazságtalan zsidóüldözésnek apostola lett némely zugprokátor, kik most széltire prédikálnak a zsidó ellen, és elég szemtelenül azokat, a kik a zsidókat pártfogásuk alá fogják, megvesztegetetteknek kiáltják ki a zsidók által! Ez volt Petőfi nyilatkozata 46 év előtt, mit szólna most, 46 év után? ha feltámadna sírjából és látná azt az óriás számu zuglapot, melyek a sajtószabadságot, melyet ő vivott ki, arra használják, hogy gyűlöletet keltsenek és a bujtogatás gyümölcsén élőködjenek. S. A.

A Függetlenség rejtélyes esetei.

Felkérettünk a következő sorok közlésére:

Mult héten egy fiatal emberekből álló nagyobb társaságnak mulatás közben az a gondolata támadt, hogy jó

volna valami áprilisi tréfát csinálni. Rövid tanácskozás után a társaság végre megegyezett abban, hogy levelet intéznek a Függetlenséghez, melyben tudatják a dicső szerkesztővel, hogy a zsidók újabb rituális gyilkosságot követtek el a Lipótvárosban. Baracs M. joghallgató e levél megírására vállalkozván, ugyancsak a következőkben adta elő hajmeresztő felfedezését:

Mélyen tisztelt szerkesztő ur!

A mai szomorú világban örül az ember, ha van valaki, a kihez teljes bizalommal fordulhat, a ki e bizalmat megérdemli és a haza érdekeinek megóvásáért használja. Sanyaru anyagi körülményeim kényszerítenek, hogy a zsidó ficsurak és bokherek vörös hagyma illatu ghettojában, a Lipótvárosban kell laknom s ennek köszönhetem, hogy a véletlen olyan felfedezést tenni engedett, mely a Függetlenségnek a zsidók rituális gyilkosságaival szemben elfoglalt álláspontját egy újabb véres bizonyítékkal megerősíti.

Az eset a következő: Egy munkás, ki a főut és akadémia-utca sarkán, a Strobentz testvérek gyárában dolgozott, borozás közben elszólta magát, elmondván, hogy ő a zsidó husvétot megelőző héten az említett ház pinczegádjában dolgozván, a pinczehelyiség másik részéből felhangzó segélykiáltásokat hallott, a mit azonban eleinte csak macska-nyöszörgésnek tartott. Később pedig a kíváncsiság által hajtva a helyet személyesen megvizsgálta és ott vérnyomokat és fiatal női ruhafoszványokat talált.

Ezt saját füleim hallatára beszélte el a munkás, kinek nevét egyelőre el nem árulhatom, mert a sakterliga lélekvásárló apparátusa ezt a szegény embert az eset eltagadására bírhatná. Hogy a munkás állítása több mint valószínű, a mellett bizonyít az a tény is, hogy a munkás borközi állapotban beszélte el az esetet, és in vino veritas.

Együttal figyelmeztetem a mélyen tisztelt szerkesztő urat, hogy W a h r m a n n Mór ugyanabban a házban lakik és hogy a nevezett ur tudvalevőleg a Kagál feje és a zsidók királya. Ez, ugy hiszem, mindent megmagyaráz. Egyelőre nem mondhatok többet, mert a zsidó szemesség mindent felkutat, s attól kell tartanom, hogy a ravasz jordánok a vizsgálatot csirájában meghiusíthatják. Egyéb előadni valóm ezuttal nem lévén, azt a kérelmet bátorodom előterjeszteni, miszerint nevemet becses lapjában kitenni ne méltóztassék, mert mint városi díjnokot a zsidó ármány könnyen megfoszthatna keserves kenyérkeresetemtől, a minthogy a zsidó uzsora nadályai megfosztottak ősi vagyonomtól, nemesi földbirtokomtól. A keresztény társadalom remélve tekint becses lapja felé, mert csak

toznak,²⁹⁾ míg a »zsidó« szóból képzett magyar családnevek meglepő sürűen fordulnak elő.³⁰⁾ Ugyanezt tapasztaltuk a fentebb tárgyalt helyneveknél is.

Ide tartoznak végre maguknak a magyar zsidóknak legrégebb nevei is. A zsidóknak az ó és középkorban tudvalevőleg nem volt családnevük, hanem a többi sémi népek módjára saját nevükhöz atyjuk nevét adták, sezt az eljárást vallási életükben még ma is követik, így: N. N-nek fia. E többször héber nevek mellett a közéletben gyakran a legkülönfélébb nyelvekből kölcsönzött neveket is nasználtak, melyek majd e héber nevek egyszerű fordításai, majd pedig valamely más viszonyból keletkeztek. E nevek összeállítása tökéletes lajstromát mutatja fel mindazoknak a népeknek, a melyekkel a zsidók történetük folyamán érintkeztek, de feltűnteti még ez érintkezésnek hosszabb vagy rövidebb tartamát, szorosabb vagy lazább voltát is. Mennél huzamosb ideig s mennél szorosabb viszonyban éltek a zsidók valamely nép között, annál több s annál eredetibb és jellemzőbb neveket vettek tőle, mint például a görögöktől, rómaiaktól, perzsáktól, araboktól, spanyoloktól, olaszoktól s németektől.³¹⁾ Oly zsidókról, kik csak később vándoroltak be valamely országba, nevek után indulva, könnyen meg lehet határozni, hogy honnét kerültek oda. Így Budának török kézre ju-

tása után, a Törökországból oda bevándorolt zsidókra rendszeren már török, illetve arab nevükről ismerhetünk.

Ebből a szempontból tekintve, a régi magyar zsidó nevek különös jelentőséggel bírnak. Nem ismerünk ugyan sokat, az egész Árpádkorból mindössze csak tizet; de ezek is igen tanulságosak. Mindjárt az első magyar zsidó, kinek nevével már 1050 körül találkozunk, a héber Jiczchák (Izsák) név mellett, a Jászkont, vagy Jászkonti nevet viselte, melyben vagy a Jász és a Kont, vagy pedig a Jász-Kun rejlik, mi azok után, a miket fentebb a magyarokkal bevándorolt zsidóhitű kozárokról felhoztunk, — meg arról, hogy többen a magyarokhoz csatlakozott kozároknak épen a kunokat akarják felismerni, — minden esetre nagyon is figyelembe veendő körülmény: A második magyar zsidó, kinek királyi okleveleinkben gyakrabban előforduló nevét (1225-ből) ismerjük, Teka vagy Techa volt, mi szintén tőzsgyökeres régi magyar név. 1263-ból pedig egy Farkas nevezetű zsidót ismerünk, ki Vasváran élt, melynek nyilván már akkor jobbara nem magyarajku lakosságáról nem tehető fel, hogy a szóban forgó zsidó nevét, mely itt különben hivatalos okiratban fordul elő, Farkasra csak magyarította volna. Ha most tekintetbe vesszük, hogy a külföldi zsidók már az első kereszt-s hadjárat után tömegesen vándoroltak be Magyarországra: akkor bizonyára nevezetes az, hogy e tiz árpádkori név közül három, épen a két legrégebb, tőzsgyökeres magyar, három más pedig bibliai név, a minő maguknál a régi magyaroknál is sürűen előfordul. A többi négy név, mely német, egy apának és három fiának a neve, tehát ugyanabban az egy családban fordul elő, melyről azonban tudjuk, hogy Ausztriából vándorolt be.

(Vége következik.)

²⁹⁾ Stobbe, i. h., u. o.; az ott felhozott nevek közt olyan is van, a melyről bizonytalan, vajjon csakugyan keresztényre vonatkozik-e.

³⁰⁾ Ilyenek például: Sid, (Fejér, i. h. IV. 1., 59. 1.) Sideu (u. o., IX. 2., 461. 1.), Sidow (u. o. VII. 3., 148. 1.), Zideu (u. o., III., 1., 365. 1.), Zsidov Miklós és György (u. o., X. 2., 352., 381. és 349. 1.) Zsidov István (u. o.). Zsidó család (Wenzel G., Árpádkori új okmánytár, VII. 403. 1.) Sidov comes (u. o. VIII. 143. 1.), Sydou filius Sydou (u. o. VIII. 340.). Syd (Hazai okmánytár VII. 291. 1.), Sydo (Teleki, Hunyadiak kora, X. 414. 1.) Sidov (Anjoukori okmánytár III. 7. 1.), Sidókői és Sydói család (u. o. II. 751. és III. 408. 1.)

³¹⁾ L. Zunz, Namen der Juden, Lipése 1837.

tőle várhat bátor és igaz védelmet a fanatikus sakterlapok káros munkatársainak pajeszes támadása ellen. Jó lesz a hatóság figyelmét felhívni erre a t.-eszlári esethez feltűnően hasonló rejtélyre és a zszurnalisztai fegyvereket mindig készen tartani azok megfenyítésére, kik Rothschildnak keresztény országokat pusztítódáriusi kincseiből szíjják magokba a saktervédelem véres zsoldját.

Budapest, ápril 14.

Egy szegény hazafi.

*

E levél vétele utáni reggelen a Függetlenségben a következő »ujdonság« jelent meg ritkított betűkkel szedve:

— **Rejtélyes eset.** Egy munkás, ki a fő-ut és akadémia-utcza sarkán, a Strobentz testvérek gyárában dolgozik, közelebb a ház pinczegádorjában lévén, onnan nyöszörgő hangokat hallott. A munkás ezt eleinte figyelembe sem vette, de miután az többször ismétlődött, és a kíváncsiság is vezette, megvizsgálta a pinczét s ott vérnyomokat és ruha foszlányokat talált. Most van a zsidóhusvét; nem lehetetlen, hogy itt ismét egy ártatlan leány meggyilkolásáról van szó. Nem ártana a hatóságnak utána nézni, ha nem tűnt-e el a napokban egy hajadon leány?«

*

Igy csinálnak közvéleményt a lelkiismeretes antiszemita bujtogatók.

H I R E K.

Azon t. előfizetők számára, kiknek előfizetésük f. é. április elején lejárt, lapunk 13-dik számához postautalványokat mellékelünk azzal a kérelemmel, hogy megrendeléseiket megújítani sziveskedjenek.

Az előfizetési pénzek a kiadóhivatalba (V. Széchenyi-utcza 10 sz.) küldendők.

A k i a d o h í v a t a l.

— Horváth Boldizsár beszéde, melyet e héten Temesvár városában tartott olyan politikai enuncziáció, mely méltán kimagaslik ama számtalan beszámoló és programbeszéd közt, melyek az utóbbi napokban az ország különböző választó kerületeiben elhangzottak. Nagy hatást keltett országszerte a beszéd az a része, mely főleg az antiszemizmussal foglalkozott, határozottan kárhóztatván azt a törekvést, mely »megengedett« eszközökkel egyenesen a társadalmi rend felbontására bujtogat, Nem kevésbé becses Horváth Boldizsár urnak a főrendiház reformjáról tett nyilatkozata, mely szerint nem szabad tovább tünni, hogy a felsőház a népképviselet jogait pusztán illuzióvá tegye. Itt megemlítjük, hogy Tisza Kálmán miniszterelnök nemrég hozzá látott azokhoz a munkálatokhoz, melyek alapján a felsőház reformját keresztülvinni lehetett volna, de a kísérlete a felsőház egyes tagjainak szűkkeblű érdeklpolitikáján hajótörést szenvedett. Tisza többek közt azt is akarta, hogy a kath. főpapságon kívül a ref. egyháznak is legyen két képviselője a főrendiek házában, valamint hogy a zsidó felekezetet is egy főrabbi képviselje, a miről azonban a méltóságos főrendek még csak hallani sem akartak. Vigyázzanak! lessz még egyszer — és azt hisszük nem sokára olyan idő, a midőn meg se fogják kérdezni ez urakat, ha a népjólét és a haza érdekében törvényhozási intézkedésre szükség lesz.

— **Választási mozgalmak.** A ráczkerei kerületből a következő sorokat vettük: Bia, 1884. ápr. 17. Tek. szerk. ur! A választások vihara rendesen sok szemetet hoz a fölszinre. Nálunk is így ígérkezett. Kerületünket eddig — és remélem, ezután is — Kossuth sógora, Halász Géza képviselő képviselendi. Legutóbb azonban Zimándy Ignác, törökbalinti plébános akart föllépni antiszemita programmal, mert az a módja annak, hogyan lehet bármely individuum is képviselő, jobban mondva jelölt. Nevezett plébános e cél-

ból irt egy Rohling-féle hazugságokkal és ferdítésekkel telt Hiteles Zsidó Káté cz. művet és faluról-falura járva akarta eladogatni, s mert ez nem sikerült, — elosztogatni; sőt némely polgárookra a szó szoros értelmében ráerősakolta. De hiába! Ocsmány igyekezete hajótörést szenvedett a magyar nép józanságán és a mint biztosan irhatom, Zimándy ur már is lemondott hii illuzióiról, hogy e kerületet képviselhesse. Nemsokára odajutunk, hogy mindenki, a ki valami fércművet tud írni, igényt tarthat a képviselői mandátumra. Ez a helyzet szomorú signaturája!

G. J.

— **II.-M.-Vásárhelyről** írják nekünk: Tekintetes szerkesztő ur! Engedje meg, hogy én, ki nem vagyok e város szülöttje, sem lakosa, mégis néhány sorban ecseteljem azokat a társadalmi viszonyokat, melyek itt uralkodnak. Azzal kezdem, a mi jelenleg fájdalom, első kérdés, valahányszor valamely helység lakosainak társadalmi szokásairól van szó. Értem az ugynevezett zsidókérdést, mely lelkiismeretlen izgatók által megragadva a társadalmi béke és a jogrend megzavarására használtatik fel, E városban ugyan nagyon terméketlen talajra akadtak a budapesti antiszemita népámitók jelszavai, mert nagyon kevés itt az ember, aki az ingyenélés édes semmítetésére spekulálva, bujtogatás által akarna pénzhez jutni. A hol pedig ilyen ember kevés van, ott természetszerűleg antiszemita is kevés van. Nincs is itt valódi antiszemita és a lakosság békésen él együtt felekezeti különbség nélkül. Annál megdöbbenőbben hatott reám, mikor husvétkor e városban tartózkodván, azt kellett tapasztalnom, hogy bizonyos urak mikép zavarják e jó társadalmi viszonyt. Engedje meg tekintetes szerkesztő ur, hogy ez állításom igazolására itt elmondjam, hogy husvét napján. H. J. postamester és E. Ö. adópénztárnok a »Fekete sas« czimü vendéglőben együtt mulatván a jelenlevő zsidópolgárok boszantása céljából a cigányokkal szakadatlanul a »zikczene-zakczenet« huzatták. A zsidók csen desen hallgatták e szép nóta dallamát és csöppet sem boszankodtak, a mi fölött természetesen roppantul megharagudott a két mulató közhivatalnok és elkeseredésükben még a nóta szövegét is elénekelték. A zsidókra azonban még ez sem hatott s a következmény az volt, hogy a zsidók végre hazamentek, a két hivatalnok pedig tovább zikczenezett. Ezek után azt az alázatos kérdést merem intézni a t. cz. közönséghez: Vajjon illik-e olyan hivatalnokoknak, kiknek megélhetéséhez zsidópolgárok is pénzzel járulnak, vajjon illik-e, kérdem a kenyéradók ellen ilyen nemü sértéseket elkövetni? Ezt a kérdést bátorkodom továbbá a pénzügyi és közlekedésügyi miniszter urakhoz is intézni, kik bizonyára át fogják látni azt az anachronizmust, mely a két zikczenező hivatalnok eljárásában rejlik.

— **Tapolezáról** írják nekünk: Tegnap vagyis e hó 15 én Vadnay Andor által egybehívott antiszemita gyülekezet volt városunkban. Vadnay ez alkalommal hosszabb beszédet tartott, melyet az általa néhány nap óta nagy nehezen összetoborozott vidéki antiszemita hazafiak hallgattak meg. Mintegy 20 kocsin jöttek a derék emberek, nyilván abban a reménységben, hogy megint lesz valami csetepaté. A szónok természetesen csak keveset tudott elmondani az általános politikai helyzetről, de annál többet beszélt az antiszemizmusról. Elmondta, hogy a zsidóveszedelmes a nemzetre, sat. sat. de bizony egyetlen egy ajk sem ejtette erre ki az »éljent«, hanem ellenkezőleg mély csöndben hallgatták a csupa szidalmakból álló szónoklatot, daczára annak, hogy száz még százféle variációban szidta a zsidót. A hypokrizis nem csekély jelét adta a szónok azzal, hogy miután a nép szenvedélyeit felizgatni igyekezett, végül arra intette, hogy ne izgassanak, mert úgyis már elég rossz ez irányban a hírük. A beszéd után felajánlotta Odescalchi Arthurt képviselőjelöltnek, ha ő a függetlenségi antiszemita párthoz csatlakoznék. Erre aztán azt felelték többen: »Van nekünk már Csígó Pálunk!« Felszólította továbbá a tömeget, hogy válasszon antiszemita végrehajtó bizottságot, melynek tagjait ő kijelölte és megerősítette. Nem hallgathatom

el ez alkalomnál, hogy még nincs két hónapja annak, hogy a zalamegyei általános tanító-egylet elnöksége köriratokban tiltakozott az ellen, hogy a zalamegyei néptanítók egyike vagy másika részt vett volna akár közvetve akár közvetlenül a közel múltban oly szomorú és végzetes mozgalmakban és most mégis a tapolczai választókerület antiszemita végrehajtó bizottság két tagja néptanító, az egyik a kapolcsi a másik M.-Szt.-Kálláról való. Így aztán nem csoda, ha vidékünkben a gyermekeknél már zsenge korukban a fajgyűlölet beleszült, minek következményeit elég jól ismerjük. A néptanítók mellett ott tündöklök az antiszemita közt néhány lelki pásztor, kiknek sokkal dicsőbb hivatásuk volna a szószerűről az egyetértést és testvériséget hirdetni, mint antiszemita bujtogatással foglalkozni és a népet ámitani. Végre megjegyzendő, hogy a gyülekezetről a város és a vidék intelligens lakossága távol maradt, és hogy abban többnyire csak olyanok vettek részt, kiknek szavazati joguk sincsen.

— **Saulus.** A pozsonyi Grenzboten, mely lap Simonyi Iván nagy hazánkiát nevezi szerkesztőjének, egy idő óta valami Saulus aláírású egyéntől közöl cikkeket, melyekből csak úgy csurog a dühödt antiszemitizmus vér-lázító otrombasága. Simonyi Iván, aki tudvalevőleg nagy mester a konfuzus irány remeklésében, kis Miksa ahoz a Saulushoz képest. Amit ez az ur a »zsidó hatalomról«, »zsidó kulturáról«, »zsidó befolyás-« és »zsidótökről« öszszszeir, olyanra a legöregebb Frim Jakabok sem emlékeznek és Simonyi Iván ez íróról még dicsekedőleg mondja, hogy zsidó. Noha mi, kiknek az a szerencse jutott, Saulus urat nem ismerni, nem akarjuk kétségbe vonni Simonyi ur állítását és készségesen megengedjük neki, hogy Saulus ur zsidó; ámde azt mégis határozottan kétségbe vonjuk, hogy Saulus urnak ép esze van.

— **Barri József** a nyiregyházi törvényszék aljegyzőjét Tiszalókon képviselő jelöltnek kiáltották ki. Barri Ónody Géza társaságában érkezett az említett községbe. hogy program beszédét elmondja. El is mondta volna, de a tiszalóki lakosok nem hallgatták meg, minek folytán az egész bölcsesége torkában rekedt. A tiszalóki választók sokkal érettebbek, semhogy olyan ember által engednék magukat a törvényhozásban képviselni, kinek híressége kizárólag törvényellenes cselekvényen alapszik. Az a körülmény, hogy ő egy pár ártatlan zsidót elcsukattott és megkínóztatott, hogy ő a hivatalos mulasztások és visszaélések láncolatával az eszlári ügyet ritualis gyilkossági váddá alakított át, csak az antiszemita szemében érdem. Iszen, ha ilyen szomorú híresség elegendő volna a képviselői mandatum elnyerésére, akkor Herostatusnak az ő hazájában miniszterelnökké kellett volna avanszerőzni. A tiszalóki választó polgárok valóban szép jelét adták politikai komolyságuknak, mikor Barri kandidációját visszautasítva Szomszjas zászlója alá csoportosultak, ki az antiszemitizmus jogrendellenes politikája helyett, a szabadelvűség zászlóját lobogtatja.

— **A pesti izr. hitközség „Chevra Kadisa“** egylete f. hó 14-én tartotta meg közgyűlését Reusz Károly elnöksége alatt. Az elnöki megnyitó után Weiszman J. L. egyleti titkár felolvasta a lefolyt évről szóló jelentést, melyből a következőket kiemelünk: Az 1883. évi bevételek: 96,387 frt 78 kr. Kiadások: 88,448 frt 15 kr. A lefolyt évben a következő összegek adományoztattak az egyletnek: Svab Lőrincz 2000 frt, Goldsmied Jakab 1000 frt, Schlesinger Mihály és József 600 forint, Lackenbacher R. G. 500 frt, Schossberger Nándor és neje szül. Deutsch Adél 500 frt. Miután a közgyűlés megelégedését fejezte ki az egylet mintaszerű vezetése fölött, a pótválasztások megejtettek. Ezek szerint meg lettek választva: Brüll Zsigmond, Kálmán D. és Neuvelt Ármín urnak. Ellenörökül választattak továbbá: Beer Jakab, Brüll Ármín Deutsch József, Gompertz Zsig., Spitzer D. H., Steinitz Adolf, Weisz Miksa és Tottis Adolf.

— **Hymen.** Lapunk egyik kiváló tehetségű munkatársa, dr. Szörényi Lipót helybeli fiatal ügyvéd e hó 20-án vezetni oltárhoz Eibenschütz Lipót földbirtokos bájos leányát, Ilkát. — Bruck Károly, széles körökben

ismert fiatal kereskedő, ugyancsak e hó 20-án tartja esküvőjét Fleischl Laura kisasszonnyal, Fleischl Ignác budapesti kereskedő bájos leányával.

— **Kecskeméten** rosszul állanak az antiszemita ügyei. A nép ismerni kezdi az üres frázisok hőseit, kiknek egyéb céljuk nincsen mint a jóhiszemű közönség félrevezetése és már már elfordul ámitóitól. Mágában a kecskeméti antiszemita pártban is dühöng az irigység szülte viszály, mert vannak többen, kik Vadnay megválasztatásából azt következtetik, hogy ők is ép annyi hivatottsággal bírnak a képviselőségre, lévén nekik is égető szükségük az öt forintos napidijakra. Így történt, hogy a kecskeméti antiszemita politikusok közt nagy a konkurrenzia és még nagyobb a kenyéririgység. Az egyik kerület különben már biztosítva van az antiszemitizmus erkölcsrontó befolyása ellen egy olyan férfiú kandidációja folytán, aki a kerület minden választópolgárának becsülését bírja és aki lelkeszi állásánál fogva olyan befolyásnak nem fog tért engedni, mely a felekezetek közti békét megzavarja. Az antiszemita bujtogatás, mely e választókerületből teljesen kizárva van, most Kecskemét város egy másik választókerületben akarja meghódítani a talajt, ami különben szintén nem sikerül, ha a józan és tisztességes elemek olyan képviselőjelöltől gondoskodnak, aki a nép bizalmát megérdemli. Ilyen körülmények közt célszerű volna olyan férfit kijelölni, a ki szilárd jelleme és mély tudománya által elég garanciát nyújt az iránt, hogy méltó és hasznos tagja lesz a magyar parlamentnek. Azt halljuk, hogy a választó polgárok tekintélyes része a szabadelvű párt végrehajtó bizottsága által is felkarolt ifj. Dr. Horvát Jánost, akarja képviselőjelöltként felállítani, Mí e jelöléshez csak gratulálhatnánk, mert ifj. Dr. Horvát János azon férfiakhoz tartozik, kiket minden tényekben az önzetlen hazafiság vezérel és a kik a nép jólétének kivívására minden áldozatra készek. Ifj. dr. Horvát János Kecskemét város szülőtte s így szülővárosának érdekeit előmozdítani mintegy fiúi kötelességnek tartja. A fővárosban irodalmi tevékenységénél fogva széles körökben ismerik, mint aki nem egy sikert vívott ki magának politikai és jogi kérdések a hírlapokban való megvitatásánál. Ohajtandó volna, hogy a kerület minél előbb hívna meg programbeszédének megtartására, hogy az antiszemita agitációt már csirájában elfojthassa.

T. vidéki levelezőinkhez!

Felkérjük azon t. vidéki munkatársainkat és levelezőinket, kik szives közreműködésükkel lapunkat eddig is oly hathatósan támogatták, hogy a választási mozgalmakról, a mennyiben azok zsidófelekezeti ügyeket érintenek, minél kimerítőbb tudósításokat küldjenek, hogy a magyar zsidóság kellő időben tájékozva legyen ama jelenségekről, miket a választások felidéznek.

Az „Egyenlőség“ szerkesztősége.

Szerkesztői üzenetek.

I. G. urnak, Debreczen. A cikket vettük, de miután jelenleg időszorúnak nem tartjuk, annak közlését más alkalomra halasztottuk.

L. B. urnak, Debreczen. Sok jó gondolat van benne.

M. B. urnak, Nagy-Kanizsa. Várjuk az ígért dolgozatot. La punkba nemzsidó felekezeti írók is dolgoznak.

Timoleon. Nem közölhető; azt az esetet legjobb most már teljesen figyelmen kívül hagyni.

Sz. P. urnak, Pozsony. A tárczarovatbau helyet szorítunk neki.

B. F. urnak, Pozsony. A Jezsibákról irt cikkét nem közölhetjük, mert igen sok benne a tévyegek elferditése. Megengedjük, hogy ön nemzsidó létére nem ismeri a jezsibaéletet, de ebből csak az következik, hogy arról írni sem igen van hivatva.

Gr. D. urnak, Vác. Köszönjük. Rendben van.

Bátorkodom ezennel tiszteletteljesen közzétenni, hogy a Wertheim M.-féle üzlethelyiséget az „arany csizmához” Károlykaszárnya, Károly-körút átvettem, és valamint a Károlykaszárnya, 17. szám alatt létező cipőüzletemet, szintén a „Párizsi cipőhöz” címezzé fogom tovább vezetni. A bennem 18 év óta helyezett bizalomért hálás köszönetemet kifejezve, kérem azt irányomban, továbbra is fenntartani, és én azou leszek, hogy azt minden irányban szoliditás által megérdemljem.

SCHWARCZ JÓZSEF

Károlykört, a Rosner-féle kávéház mellett ajánlja gazdagon felszerelt cipő gyári raktárát nagyban és kicsinyben, saját készítménye által legjobb és legolcsóbb árúknak elismertett, alapított 1866. évben

Hölgyek számára.

Komód cipők finom nemezről	1.20 — 1.40
Zug-czipő erős dupla talppal	3.50 — 3.80
Finom vikszbőr zug-czipő erős dupla talppal gondolt legjobb fajta	4.00 — 4.50
Finom posztó-czipő vikszbőrrel vagy bagariával borítva	4.50 — 5.00
Ugyanaz orosz lakkal borítva	5.00 — 5.50
Salon lakezipő nagyon finom	4.50 — 5.00
igen elegáns	4.50 5.00
Valódi orosz bagaria csizma egy darabból. vízmentes igen tartós	9.00 11.00

Urak számára.

Házi czipő finom nemezről sarokkal	1.00 — 1.20
Nemez komód czipő hajtokával, igen elegáns nagy csokorral	1.80 — 2.20
Nemez séta czipő kőtni vagy zuggal két oldalán	2.00 — 2.50
Finom bőr zug-czipő, 16 cm. magas, nemezbelés, dupla talp, a legjobb zergé, chagrin- vagy borjubőr	3.50 — 3.80
Legfinomabb női posztó-czipő 16 cm magas, zergé- vagy borjubőrrel borítva	3.80 — 4.00
Ugyanaz orosz lakkal fejelve	4.00 — 4.20
Legfinomabb bundaczipő, kőtni, bársonnyal bélelve	4.50 — 5.00
brabant díszítés, bőr bársonnyal posztó	1.80 2.50
Legnagy. választ. bálczipőkben szines szatinból	1.80 2.50

Minden fentvezetett előálló varrott talppal párja 50 krral drágábbak, továbbá nagy raktár leány-, fiú és gyermekcipőkből a legolcsóbb árakon. Megbizások a vidékről utánvétellel pontosan és lelkiismeretesen eszközöltetnek. Nem illők készséggel kicseréltetnek. **Képes árjegyzékek bérmentve.**

133

Pályázat.

Pályázat. Az eperjesi izr. hitközség néptanodájánál egy évi 600 frttal javadalmazott okleveles tanítónői állomás a tolyó évi szeptember 1-én betöltendő. A zon képesített tanítónők, kik a magyar és német nyelvet tökéletesen birják, a héber olvasást tanítani képesek és a női kézimunkákban igen jártasak, szíveskedjenek ebbeli kellően felszerelt folyamodványaikat a hitközség elnökségéhez f. é. május 15-ig beküldeni. A próbaelőadásra meghívottaknak az ebbeli utiköltségek meg fognak térítettni. Eperjes, 1884. évi márczius hó 30-án. Dr. Glück Lipót hitközségi elnök.

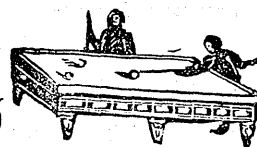
Gyöngyös Imre

ezelőtt

Ersek István

tekeasztal-

és dákö készítő

Budapest,

kertész utca

27. sz.

Ajánlkozik solid és tartós munka elkészítésére jótállás mellett.

<h3>Three Shilling Hats.</h3>	Budapest Sugárút 2 (Foncióre-épület)	Csak új kalapok a legdivatosabb forma, legjobb minőség, pontosan kiszámított, yári árakon.
	Bécs Mariabillerstrasse Nr. 22 (Stiftskaszárnya)	urak és fiúk számára frt. 1.80
London Southwark Street (Winchester House).	Selyem cylinderek és Chapeaux-Cluques frt. 3.80	Valódi angol cylinderek, és Atlas-Chapeau-Cluques frt. 6.80

ÉRTESÍTÉS.

Tisztelettel értesítjük a t. hitközségeket, hogy az Egyenlőség ezentul mindennemű

községi hirdetések

közöl. Felkérjük ennél fogva a hitközségek tekintetes előjáróit, valamint a hitközségek lelkeszi, hivatalnoki és tanítói karát, hirdetéseiket az Egyenlőség kiadó-hivatalának beküldeni, annál is inkább, mert e lap elterjedtségénél fogva legbiztosabb garanciát nyújt a hirdetés eredménye iránt.

A hirdetési díj legolcsóbban szabatik ki.

Az Egyenlőség kiadó-hivatala.
(V. k. Széchenyi-utca 10. sz.)

A lakások tisztán és rendben tartása

minden házban

legtöbb fáradságot okoz.

Végtelen fáradozás után sikerült egy

lakás-tisztító intézetet

alapítanunk, mely a t. háziasszonyokat ezen fáradságtól megkíméli. — Lakások rendbentartására, szobatisztításra, butorporolásra, ablaktisztításra stb. intézetünk a legolcsóbban vállalkozik. —

☛ Szobatisztításra külön osztályt rendezünk be.
☛ Havi vagy évi bérletek a legolcsóbb áron.

Kiváló tisztelettel

Az első budapesti

ált. lakás tisztító-intézet.

Iroda: Váci körút 1. szám.